

LIVIU BRĂTULEANU

Scopul propus pentru deplasarea făcută în Județul Olt a fost de a verifica obiectivele înscrise în Lista Monumentelor Istorice a corectitudinii înscrisurilor, pentru a pregăti viitoarea ediție a LMI precum și completarea băncii de date. Atenția s-a îndreptat spre verificarea componentelor ansamblurilor, a adreselor și alte elemente ce se menționează în LMI sau în Fișe.

Înregistrarea pe suport digital a imaginilor cu valoare documentară a fost o altă prioritate dată fiind involuția în general, a patrimoniului arhitectural (sintagmă folosită în documentele europene pentru a desemna monumentele, ansamblurile și siturile istorice). Mare parte a acestor obiective le cunoscusem în perioada de dinainte și de după 1990. O atenție deosebită, am acordat-o bisericilor de mai recentă dată - cele având pictură exterioară - mai puțin numeroase în sudul Olteniei, însă cele mai amenințate de cosmetizări recente

Deplasarea s-a făcut cu mijloacele proprii pe drumurile naționale 6, 64, 65, 67B, spre Slatina și în spre partea de nord, de vest și de sud a județului Olt (orașe sate, foste cătune înglobate, ansambluri și monumente izolate) aflate pe drumuri județene, comunale sau forestiere.

I. Monumente istorice categoria II, grupa A:

Mănăstirea Clocociov, municipiul SLATINA - OT-II-a-A-08619

Mănăstirea Seaca Mușetești, sat SEACA, comuna POBORU - OT-II-a-A-09024

Mănăstirea Brâncoveni, sat/ comuna BRÂNCOVENI - OT-II-a-A-08687

Fig. 1 Slatina - Mănăstirea Clocociov. Incinta, latura nord

Fig. 2 Slatina - Mănăstirea Clocociov. Clădiri noi în zona de protecție

Fig. 3 Slatina - Clocociov. Clădiri noi în zona de protecție.

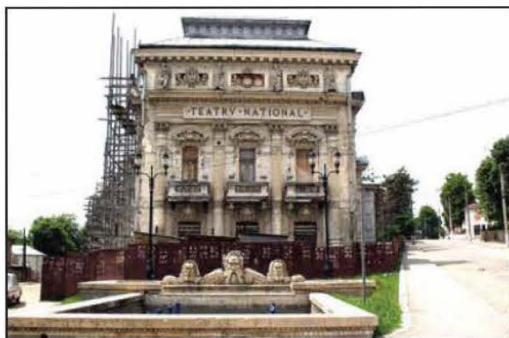

Fig. 4 Caracal. Teatrul Național, văzut dinspre est

Fig. 5 Caracal. Teatrul Național, văzut dinspre sud.

Teatrul Național, municipiul CARACAL - OT-II-m-A-08731

Mănăstirea Căluui, sat CĂLUI, comuna CĂLUI - OT-II-a-A-08808

Biserica de lemn "Adormirea Maicii Domnului", sat, comuna LELEASCA - OT-II-m-A-08938

II. Alte obiective avute inițial în vedere, aflate pe traseu din localitățile: Scornicești-Tătăreni, Șuica, Teiuș, Slatina, Pietra Olt-Enoșești, Brâncoveni, Caracal, Cioroiu (Fălcoiu), Cioroiașu (Fălcoiu), Hotărani, Fărcașele Balș, Iancu Jianu, Runcu Mare, Strejeștii de Jos, Strejeștii de Sus, Pârșcoveni, Drăghiceni, Liiceni, Fărcașele, Deleni (Teslui), Lungești-Șerbănești, Dobrușa, Sâmburești, Dejești, Leleasca (parohia Păroși și Mijlocu), Urși, Oteștii de Jos, Oteștii de Sus, Cepești, Topana, Ciomăgești, Făgețelu de Jos, Chilia (Făgețelu din Coastă),

I. Monumente istorice categoria II, grupa A:

1. OT-II-a-A-08619 Mănăstirea Clocociov, municipiul Slatina. Mănăstirea ce datează din anul 1645, este situată într-o vale adâncă orientată spre Olt, la sud-vest de municipiul Slatina. Mănăstirea continuă ca așezământ, o alta mai veche, cunoscută pe timpul domniei lui Neagoe Basarab (1512-1521).

Fotografiile mai vechi înfățișează o incintă singulară, cu puternice ziduri de apărare deasupra cărora se înalță turnul clopotniță și biserica (cu bazele turelor bisericii). Au fost făcute

Fig. 6 Seaca - Mușetești

Fig. 7 Seaca - Mușetești. Detaliu parament

structurii portante, urme lăsate de igrasie pe tencuială, tencuială degradată, pictura degradată și acoperită cu licheni verzi, învelitoarea de tablă a navei și turlele este ruginită). Biserica a avut pictură exterioară a cărei urmă se află pe absida laterală nordică. Este posibilă identificarea prin cercetarea arheologică și a altor clădiri și ale căror fundații se află în preajma bisericii.

Accesul (fără călăuză), este dificil pentru cine nu cunoaște locurile ne existând mijloace de semnalizare de nici un fel. Biserica se află în afara localității, la liziera pădurii.

3. OT-II-a-A-08687 Mănăstirea Brâncoveni, sat/ comuna BRÂNCOVENI

Continuând o mai veche zidire din secolul al XVI-lea (atestată documentar ca așezământ, la 1582-1583) mănăstirea este refăcută ca un ansamblu întărit de către Matei Basarab și extinsă de către Constantin Brâncoveanu (biserica bolniță, etajul stăreției ș.a.). Fiind cercetat și făcându-se proiect de restaurare pe timpul existenței D M I, ansamblul a fost reabilitat în anii '80 și '90. Au fost refăcute Turnul poartă și Casa egumenească (aflată în colțul de nord-vest), aceste componente ale ansamblului fiind cele mai afectate. Casa egumenească (Stăreția) a căpătat o funcțiune muzeală. Bolnița situată în exterior este o piesă importantă a ansamblului, ea este pusă în valoare de grădină și de micul iaz aflat la mică distanță spre est.

Ansamblul este bine conservat și pus în valoare, fără extinderi care să dezavantajeze din punct de vedere al percepției ansamblului - acest aspect frapează prin contrast după vizitarea ansamblului Clocociov. Prezența ansamblului este semnalată rutier de la șoseaua națională, accesul relativ nou permite un acces sigur fiind bine trasat - astfel încât mănăstirea să fie văzută din direcții favorabile.

Fig. 9 Mănăstirea Brâncoveni. Accesul

Fig. 10 Mănăstirea Brâncoveni. Bolnița

4. OT-II-m-A-08731 Teatrul Național, municipiul Caracal.

Teatrul se învecinează spre est cu biserica curții domnești fiind mărginit pe trei laturi de străzi. Construcția teatrului este începută la 1896 și se încheie la 1901; arhitect este Franz Billek. Este un edificiu de mici dimensiuni, acoperit cu o decorație luxuriantă (elemente sculpturale, de tencuială, stucatură, fenerie). Dimensionat după mărimea de atunci a orașului aflat în ascensiune, teatrul, este remarcabil printre altele, prin decorația exuberantă a fațadelor și prin sistemul de încălzire cu care a fost prevăzut – instalație de încălzire cu aer cald, aceasta fiind poate cea mai notabilă calitate a edificiului. A fost una din cele mai reprezentative clădiri ale Caracalului la începutul secolului al XX-lea.

Fiind dezafectat înainte de 1989, abandonat, teatrul a fost cuprins în programul de restaurare de către Ministerul Culturii încă de la începutul deceniului ultim al secolului trecut. Singura componentă a clădirii care apare în ochii trecătorului ca fiind consolidată și reparată

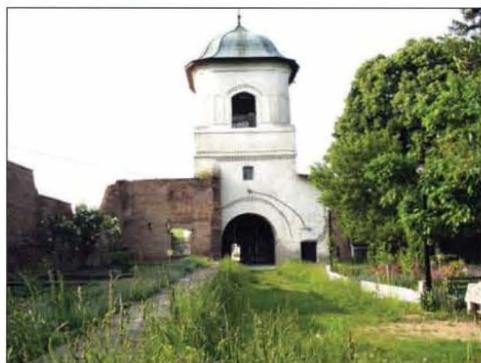

Fig. 11 Mănăstirea Căluș

este corpul turnului scenei aflat în partea opusă intrării (fațada posterioară).

În prezent (18 mai 2006) nu se lucrează pe acest șantier, nu se observă nici o activitate, nu se poate pătrunde înăuntru. Zona ce corespunde sălii de spectacole și cea a intrării cu foaierele, este încă acoperită de schelărie și are o înfățișare jalnică. Componentele artistice și cele constructive sunt într-o stare avansată de

degradare, fără a fi protejate, lăsate să se ruineze.

5. OT-II-a-A-08808 Mănăstirea Căluș, sat Căluș, comuna Căluș.

Reînțeleiată în anul 1588 de către boierii Radu, Preda, Stroe Buzescu mănăstirea Căluș (Cepturoaia) a suferit extinderi și refaceri în secolele XVII și XVIII.

Biserica mănăstirii restaurată după război de D.M.I. este bine conservată (în exterior). Pictura originală este ștearsă - cea mai vizibilă este imaginea ctitorilor boieri din familia Buzescu (în pronaos) și cel ale domnitorilor Petru Cercel și Mihai Viteazul (în naos). În biserică este montată schela pentru restaurarea picturii (care a fost recondiționată în partea superioară a bisericii). La data vizitei nu am văzut semne de activitate, biserica fiind închisă (închisă cu lacăt). Pridvorul adăugat câțiva ani mai târziu nucleului inițial, este marcat printr-un soclu jos de cărămidă; în acest perimetru, dar pietrele tombale ale ctitorilor expuse direct intemperțiilor sunt deja în stare avansată de degradare.

Fig. 12 Biserica Adormirea Maicii Domnului, Leleasca, Păroși

Fig. 13 Biserica Adormirea Maicii Domnului, Leleasca, Păroși. Detaliu

Fig. 14 Brâncoveni. Biserica fostei curții Domnești

Chilia (Făgețelu din Coastă). Aceste monumente istorice au fost văzute de către subsemnatul, în majoritate, în anii 1990 -1994.

2. 1. OT-II-a-B-08686 Ruinele Curții Domnești - sec. XVII-XVIII, sat, comuna Brâncoveni. Ruinele Curții Domnești se situează pe platoul care domină valea Oltului, în amonte de

Zidurile de apărare și elevațiile celorlalte clădiri funcționale alipite zidurilor sunt deteriorate având nevoie de intervenție pentru conservare și pentru protecția vizitatorilor.

Exterior incintei, la cca. 75 m. spre vest a fost înălțată o mare biserică concepută în spirit eclectic, cu rol de paraclis și biserică de mir (combinând elemente arhitecturale ortodoxe, greco-catolice, neo-protestante). Cu tot aspectul insolit, prezența noii biserici nu deranjează în mod deosebit, fiind amplasată mai discret decât în alte cazuri similare. Cea ce deranjează mai mult, sunt casele de construcție recentă care înconjoară incinta în spre drumurile de acces. Construcțiile noi sunt amplasate în zona de protecție a monumentului istoric - și acestea sunt văzute în prim-plan, din drumul de acces.

6. OT-II-m-A-08938 Biserica de lemn "Adormirea Maicii Domnului" - Păroși, sat, comuna Leleasca.

Biserica (construită la 1766-1771) este situată la marginea localității, lângă liziera pădurii. Această biserică considerată a fi una din cele mai izbutite construcții religioase de lemn din Țara Românească este situată într-o poziție cu bună vizibilitate și este bine conservată. Este interesantă prin volumetrie, detaliile constructive și motive decorative.

Accesul (fără călăuză la ea se poate ajunge totuși, cu puțin noroc) este dificil nu atât datorită distanței față de drumul modernizat ci datorită lipsei mijloacelor de semnalizare. Poate fi văzută doar din exterior.

II. Alte monumente istorice (grupa „B”) situate pe traseu. Scornicești-Tătăreii, Șuica, Teiuș, Slatina, Pietra Olt - Enoșești, Brâncoveni, Caracal, Cioroiu (Fălcoiu), Cioroiașu (Fălcoiu), Hotărani, Drăghiceni, Liiceni, Leleasca (parohia Păroși și Mijlocu), Urși,

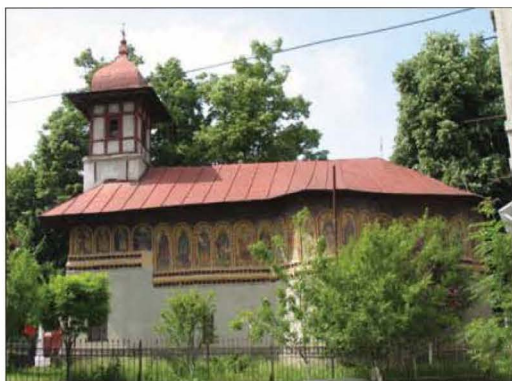

Fig. 15 Caracal. Biserica "Toți Sfinții"

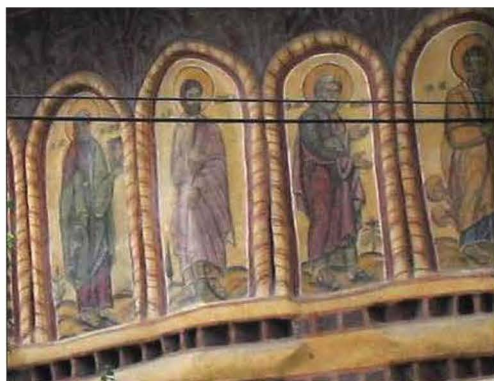

Fig. 16 Caracal. Biserica "Toți Sfinții". Detaliu

mănăstire. Singurul martor-reper al curții păstrat fragmentar, este zidul vestic al incintei; restul construcțiilor se află sub nivelul stratului vegetal, fără a se vedea urme de construcții.

Biserica „Sf. Nicolae” a fostei Curți Domnești - 1634 (1881) aflată în proximitatea vestică a curții este singurul martor al fostului ansamblu. Biserica (cercetată arheologic la 1974) a fost restaurată ante 1990. Restaurarea a fost făcută fără a se reface turnul-clopotniță de peste pronaos vizibil în relieful bisericii, în desenele căpitanului Friedrich Schwanz și ale maiorului (colonelului) Johann Conrad Weiss și a cărei bază se mai zărea în pod înainte de ultima intervenție majoră. În fotografia de după primul război mondial exista o turlă din lemn (prismă poligonală) ce ieșea direct din acoperișul unic (de peste altar, naos, pronaos, pridvor – acesta din urmă fiind alipit mai târziu). Se pare că turnul clopotniță (mai ales după cum e desenat de Schwanz) era robust asemenea celui al bisericii mănăstirii Strehaia.

Sub forma cea nouă, fără turlă cu acoperișul fragmentat și pridvorul coborât biserica este bine conservată.

În cimitirul care înconjoară biserica în prezent poate fi văzută crucea de mormânt a lui Pesena Levino meșter pietrar mort la 1707, care a lucrat (fapt în general acceptat) la Brâncoveni în etapa Constantin Brâncoveanu.

2. 2. OT-II-m-B-08714 Biserica "Toți Sfinții" - 1768, municipiul Caracal, str. Bicaz. Este o ctitorie specifică sfârșitului și începutului de secol XIX (ctitor postelnic Stoica Boruzescu), fiind pictată în exterior la 1821-1825, pe toate fațadele (registru superior de deasupra brâului median). Biserica a fost repictată - nu restaurată - în ultimii ani, ca multe altele de către echipe de zugrăvi itineranți, schimbându-se total prin aceasta valoarea artistică și documentară.

2. 3. OT-II-m-B-08739 Casa Hagiescu-Miriște - sf. sec. XIX municipiul Caracal, str. Hașdeu B. P. 2 - abandon și vandalizare (statuia la scara ½ a lui Venus din Milo care ocupa o nișă a clădirii, a fost expusă recent pe un sodu în părculețul din spatele clădirii Prefecturii).

2. 4. OT-II-m-B-08759 - Biserica „Intrarea în biserică a Maicii Domnului” a fostei Curți Domnești, sf. sec. XVI, mijl. sec. XVII, înc. sec. XVIII, municipiul Caracal str. Mihai Viteazul 3.

Biserica este situată la vest față de clădirea teatrului, pe o colină ce domină orașul. Aici a fost curtea domnească - unicele componente păstrate fiind biserica și zidul de incintă (refacere mai nouă) ce se păstrează pe latura de sud și vest a platoului. Casele au fost pe locul actualei școli situată la nord față de biserică. Biserica care a suferit numeroase extinderi și reparații a fost restaurată de DMI (arh. Ioana Juravlea), reparată după 1989 și se menține într-o stare bună de

Fig. 17 Cămpu Mare. Cula Galița

împodobire a fațadelor. Atrage atenția prin aspectul năstrușnic un turn clopotniță cu foișor ce precede o incintă bisericească cu un corp de clădire parter care înconjură biserica pe latura de vest și nord. Aceasta este o biserică triconc, cu turlă de lemn învelită în tinichea turlă și cu transformări cu o decorație de limbaj decorativ neoclasic. Noile clădiri ale Parohiei Cămpu Mare se caracterizează printr-o neobișnuită și exotică exuberanță coloristică inclusiv al pavajului curții. Cu toate acestea atmosfera nu este „veselă” ci mai degrabă „tristă” culorile fiind tari, întunecate, de factura picturii naive. În imediata vecinătate, în cimitir, a fost construită de asemenea o biserică de lemn, cap de perspectivă din șosea (venind din spre Pitești).

2.6. Biserica “Cuvioasa Paraschiva” - 1843-1845 este clasată monument istoric cod OT-II-m-B-08812.

Este ctitorită în prima jumătate a secolului al XIX-lea de săteni în frunte cu același Aga Vlangali care împreună cu soția sa Sultana ridică cula. După unii autori (A. Paleolog) biserica a fost construită și zugrăvită mai probabil în anul 1822. Biserica cu plan drept, neabsidată a avut o pictură murală pe toate fațadele, cu personaje și diverse scene, probabil de la 1822 (a mai fost repictată în secolul XX, anii 1933-1948; în documentele fotografice din anii '70, prezentele personaje existau deja). Tot de atunci probabil că datează tiranții metalici vizibili pe fațade. Firidele de deasupra brâului median, au fost repictate din nou (arhivoltele arcelor și câmpurile nișelor și personajele) însă diferit de pictura tradițională anterioară și în aceleași culori sumbre ca la biserica învecinată amintită anterior. A fost

conservare.

2. 5. OT-II-m-B-08811 - Cula Galița - 1790-1800, sat Cămpu Mare, comuna Dobroteasa

Cula, aflată în incinta unei ferme pomicole este nefolosită (era în folosință la 1990), dar încă în stare de conservare mulțumitoare. Se remarcă o avarie pe fațada sudică în partea superioară, sub streșină, datorită degradării învelitorii.

Alături la câțiva zeci de metri de culă după 1990 a răsărit un ansamblu de clădiri insolite prin poziționare, mod de organizare și

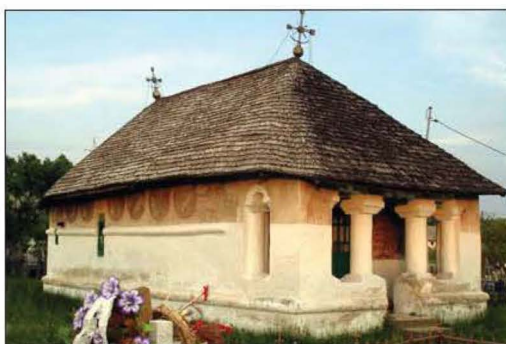

Fig. 18 Biserica Chilia

Fig. 19 Biserica Chilia. Detaliu

Fig. 20 Enoșești Piatra Olt. Cula Călețeanu

Fig. 21 Enoșești Piatra Olt. Cula Călețeanu

cosmetizată recent, zugrăvită în alb cu var când probabil că au fost înlocuite învelitoarea acoperișului și îmbrăcămintea turlei-clopotniță.

2.7. OT-II-m-B-08817 Biserica „Sf. Nicolae” și “Adormirea Maicii Domnului”- Coastă - 1830, zugrăvită 1849, sat Chilia, comuna Făgețel.

Chilia a fost sat de moșneni. Biserica este o ctitorie colectivă, în frunte cu familiile Barbu Popescu logofătul și Ion Tufeanu. Situată în afara localității lângă D N 67B la nord de acesta, este o mică biserică cu plan drept cu un mic pridvor deschis. Biserica este acoperită cu frescă pe cele patru fațade în registrul de deasupra brâului median. Se păstrează chiar dacă există unele mici defecțiuni - scene și personaje, inscripții chirilice. Învelitoarea din șifă este în stare bună. Este singura biserică vizitată rămasă autentică (ne înfrumusețată), care nu a fost afectată de intervenții recente.

2.8. OT-II-m-B-08821 Biserica “Sf. Voievozi” (Gura Oltețului) - 1783 – 1796, comuna Fălcoiu, sat Cioroiu.

Este un edificiu ce se înscrie în tipologia bisericilor de curte, cu plan drept, cu pridvor

deschis (trei travei și două deschideri) pe coloane de cărămidă, unite prin arce trilobate, cu turlă-clopotniță peste pronaos, cu pisanie din piatră, ce fusese pictată pe toate fațadele (la 1796). Biserica are o siluetă frumoasă și este într-o stare de conservare bună, proaspăt văruiată. Stratul de var a fost așternut însă peste fresca exterioară astupând-o complet.

2.9. OT-II-m- B-08861 Biserica „Sfântul Nicolae” – 1710 (cu refaceri la 1880, 1929, 1986), sat, comuna Fălcoiu.

Este un edificiu ce se înscrie în tipologia bisericilor de curte, cu pridvor deschis (trei travei și două deschideri)) pe coloane de cărămidă, unite prin arce în plin cintru, cu turlă-clopotniță peste pronaos (făcută la 1929), cu pisanie și portal din piatră.

A fost pictată din nou la 1989. Singurele elemente de agrementare a fațadei sunt brâul median și cornișa zimțată care încheie partea superioară a navei, bazei turlei și turla – colorate galben-cărămiziu. Este o intervenție brutală care ar trebui îndreptată la viitoarea reparație.

2.10. OT-II-m- B-08987 Cula Călețeanu - prima jumătate a sec. XIX, oraș Piatra-Olt, cartier Enoșești. Cula este situată pe terasa superioară a Oltului, pe malul drept. Din șoseaua națională (DN 64) se observă întregul ansamblu: zidurile incintei, casa, clădirile anexe. În LMI este clasată doar casa-culă.

Aflată în interiorul unei incinte ample, înconjurată de ziduri de apărare de cărămidă, cula Călețeanu în prezent este abandonată și vandalizată – componentele din lemn sunt cele dispărute în primul rând sau parțial distruse; aceleași aprecieri se pot face și în ceea ce privește atenanțele.

Nu a fost făcută o cercetare a culei, pentru a se cunoaște datările corespunzătoare etapelor de construcție, cât reprezintă nucleul vechi, ce a fost adăugat, existența altor construcții vechi ș.a. Casa-culă este o clădire cu beci, parter și două etaje, care are caracteristicile de amplasare, volumetrică și funcționale ale unei cule (în anul 1990 am constatat existența unei comunicări între parter și beci cu acces printr-o rampă și cu metereze practicate în ziduri). Casa-culă era în folosință în anul 1990 când am văzut-o prima dată.

Din informații culese la fața locului, imobilul a fost achiziționat recent de un cetățean român care, la nivel declarativ, dorește să revitalizeze proprietatea.

2.11. Biserica „Sf. Ilie” - 1815 –1819 oraș Piatra-Olt, Cartier Enoșești. Este situată în apropiere, nu este clasată monument istoric. După alcătuirea acesteia (plan drept ne absidat) și amplasarea aproape de curtea boierească se poate considera la o primă apreciere ca a servit ca paraclis de curte – construită probabil în deceniul în care a fost ridicată și cula.

2.12. OT-II-m-B-08922 Turn de observație - 1708 (?), sat Hotărani, comuna Fărcașele

Turnul este situat izolat pe terasa ce domină lunca râului Teslui, afluent al râului Olt. Această poziție izolată față de incinta mănăstirii sugerează că a avut rol de observație fie în folosul mănăstirii din vale, fie al curții boierești care se va fi aflat pe același platou (terenul aflat pe botul de deal oferă destul spațiu pentru amplasarea unei curți boierești). Valoarea turnului, unic în felul său, este crescută și prin implantarea la nivelul superior, pe fațada nord a două artefacte – capete de cai din marmură, probabil sustrate din orașul antic Romula care se afla nu departe de monument. Momentan clădirea este în stare de precolaps, abandonată. Au fost demarate studii (cercetare arheologică) în vederea reabilitării, dar fără finalitate.

2.13. OT-II-a-B-08923 Fosta mănăstire Hotărani - 1588, 1708 (pictată în 1708, 1832), sat Hotărani, comuna Fărcașele

Mănăstirea se află la baza terasei, în zona de luncă. Se mai păstrează fragmentar o incintă de zid patrulateră și biserica ce amintește prin forma și alcătuirea ei bisericile paraclis de curte. Ansamblul este dezafectat și într-o stare precară de conservare (în primul rând datorită igrasiei)

Fig. 22 Biserica Hotărani

Fig. 23 Biserica Hotărani. Turnul

Fig. 24 Biserica Hotărani. Detaliu parament turn.

ce poate fi considerată ca precolpa. Nu am conștientizat încă de realizarea lui de primare cu ajutorul cărui a fost realizată și înălțat pentru. Dincolo de faptul că pentru acest ansamblu sunt condiții pentru a se descolbi gardul – o altă oportunitate și o înălțare pentru de restaurare în anul 2010.

2.14. OT-166-B-00338 Biserica "Adormirea Maicii Domnului" - 1807-1817, sat Măjoca, comuna Lăneasa

Biserica de piatră din lemn, cu pridvor deschis a suferit pierderi semnificative și este în prezent în stadiul de ruină. Pridvorul a fost înălțat și reparat. Este unul din exemplele recente de intervenție în satul românesc post-sovietic, unde de producție s-au construit care se păstrează în stadiu de ruină. Fiecare cu o caracteristică de transparență, acoperit, cu o compoziție ce reflectă un mental colectiv caracteristic mediului rural românesc de la începutul secolului XXI, este înălțat și are, ca și în alte locuri, de o compoziție zugrăvită de mai puține articole limitând prin stilizarea picturii nașii și de centralitate înălțării. Consider că și acest pridvor este unul de la 1917 a fost construit.

2.15. OT-166-B-00010 Biserica "Sf. Nicolae", Sf. Apostoli Petru și Pavel" - 1781, sat Răpca, comuna Idrășeni

Biserica este în curs de restaurare - este aproape înaltă și zugrăvită (pictură) în exterior (cu excepția vechii dăru).

2.16. OT-166-B-00313 Biserica "Dăvișca Paraschiva" - 1810, sat Șomciștea, comuna Șomciștea de Sus

Fig. 25 Lăneasa #Pridvorul

Fig. 26 Șuica de Sus. Biserica

Fig. 27 Scornicești Tătărei. Biserica

Biserica este izolată, în afara localității, spre nord de aceasta, văruiță culoarea humei la o dată recentă. La bază prezintă urme lăsate de igrasie, pe fațada de vest icoanele de hram sunt ne protejate și nerestaurate.

2.17. OT-II-m-B-09020 Biserica „Intrarea în Biserică” - 1830 , oraș Scornicești, cartier Șuica de Jos.

Biserica văruiță la o dată recentă, are medalioanele din registrul superior al fațadei repictate în aceeași manieră modernă practică în ultima vreme – pictura originală este compromisă.

2.18. OT-II-m-B-09021 Biserica “Cuvioasa Paraschiva” - 1817, oraș Scornicești, cartier Tătărei .

Era până nu demult una din cele mai frumoase și mai valoroase biserici din perioada post-medievală din Oltenia (în ceea ce privește subiectele și măiestria picturilor exterioare). Registrul inferior și turla sunt zugrăvite în alb, cu var.

Registrul de deasupra brâului median, cel care purta pictura murală, a fost complet distrus prin suprapunerea unei zugrăvelii cu program iconografic și cu o coloristică stridentă și tot odată tristă, total diferit de tradiție și de ceea ce avea monumentul istoric până la această intervenție.

Fig. 28 Urși. Biserica Adormirea Maicii Domnului - Vâlvoi. Vedere vest.

Fig. 29 Urși. Biserica Adormirea Maicii Domnului - Vâlvoi. Vedere est.

Culorile sunt opace, întunecate, stridente și nespecifice locului prin combinația culorilor, prin materialul folosit și prin maniera de lucru.

2.19. OT-II-m-B-09061 Biserica "Adormirea Maicii Domnului" – Vâlvoi - 1814, 1826, sat Urși, comuna Leleasca

Biserica este de plan drept cu pridvor deschis, se află în afara (la marginea) satului lângă liziera pădurii. Face parte din grupul bisericilor cu pictură exterioară construite cu puțin înainte și după anul 1800. Erau zugrăviți pe fațade lcoana de hram - Adormirea Maicii Domnului, Sf. Gheorghe, Sf. Dimitrie, Apostoli, Evangheliști, Heuvimi, Serafimi, Buna Vestire, Ducipal (Inorogul), Moartea cu coasa. A fost reparată în anii 192(1) – 1922. și văruiță ocolind fațada vestică a pridvorului și personajele dispuse în registrul de deasupra brâului median de pe celelalte fațade (modificări vizibile pe fotografie ante 1976). În 2001 cu binecuvântarea P. S.. Episcop al Râmnicului a fost învelită cu tablă, restaurată și repictată de Nicolae Vâlcu.

Au dispărut vechea decorație, scenele pictate, inscripțiile, personajele - stângaci repictate. Consider că și aici pictura exterioară de la 1840 a fost compromisă de zugravii care acționează în zonă.

Concluzii:

1. Intervenții necalificate și distructive. O tendință ce începe a deveni generală este maltratarea bisericilor monument istoric prin repictarea fațadelor care fuseseră acoperite la sfârșitul și începutul secolelor XVIII, respectiv XIX, cu frescă. Este vorba aici, atât de biserici monumentale din fostele târguri, cât și biserici modeste ridicate de fruntași locali și obștile sătești.

Această practică am constatat-o încă din deceniul trecut la biserica mare din fața Prefecturii municipiului Târgu Jiu, la Caracal (Biserica „Toți Sfinții”), la Biserica Târgului din orașul Horez, ș.a. La aceasta din urmă culorile tari (stridente) aplicate după 1990 peste vechea frescă au început deja să se scurgă și să fie spălate de apa ploilor – totul arătând jalnic.

Rezultatul obținut este acela că noile repictări (restaurările sunt rarissime – paraclisul din incinta Episcopiei Râmnicului) au schimbat complet caracterul compozițional (iconografic) al frescei de la exterior și în special cromatica acestor fațade.

Fresca cu o colorație de transparența acuarelei, cu o compoziție ce reflecta un mental colectiv caracteristic mediului românesc de la începutul secolului XIX, este înlocuită de o compoziție de mai jos nivel artistic (amintind pictura naivă) și de cu totul altă factură. Culorile sunt opace, întunecate, stridente și nespecifice locului prin combinația culorilor, prin materialul folosit și prin maniera de lucru.

Este vizibilă (frapantă) deosebirea de calitate (măiestrie) între restaurarea picturii interioare și a celei exterioare. Cum tocmai componenta picturală este punctul forte al bisericilor din perioada sus menționată - multe modeste ca arhitectură - rezugrăvirea fațadelor de către persoane neautorizate (în orice caz fără vizibil talent) aduce un prejudiciu ce nu va putea fi recuperat - Biserica „Toți Sfinții” – Caracal, Biserica „Adormirea Maicii Domnului” – Urși, Biserica „Cuvioasa Paraschiva” – Scornicești - Tătărei. În alte cazuri pictura veche ștearsă în mare măsură, a fost acoperită cu var și în alte cazuri, mai grav, cu zugrăveală cu humă sau cu tencuiei pe bază de ciment. Nu într-un sigur loc fusesem întrebat dacă nu cumva sunt pictor, ceea ce înseamnă că circulă prin sate persoane ce-și oferă serviciile și că există cerere în acest sens.

Noua înfățișare poate conduce la reanalizarea criteriilor de clasare - declasarea

respectivelor clădiri religioase din statutul de monument istoric mi se pare posibilă. Singura soluționare posibilă în acest context – fiind vorba de monumente istorice - consider că poate fi aceea de a nu se mai permite accesul persoanelor ne autorizate și atestate de către CNMI respectiv, Ministerul Culturii și Cultelor. Precizez că nu cunosc, înainte de anul 2000, ca pictura exterioară să fie inclusă în programul (proiectul) de restaurare. Primul caz cunoscut este biserica din Gorunești-Vioești (Vâlcea).

2. Alt aspect este legat de intervenții cu caracter discutabil sub aspectul impactului asupra ansamblului / monumentului istoric, mai ales dacă este vorba de un obiectiv clasat cu valoare pentru patrimoniul național și universal (Grupa „A”) - Mănăstirea Clocociov. Construcțiile situate în zona de protecție, înscriindu-se în cel mai bun caz în categoria vernacularului, prin vecinătatea lor, scad valoarea ansamblului de arhitectură din preajmă.

3. Sunt monumente istorice amenințate cu dispariția – urmare a abandonării de către foștii utilizatori - Mănăstirea Seaca-Mușetești, Casa Hagiescu-Miriște - Caracal, Cula Călețeanu - Piatra-Olt, cartier Enoșești, Turnul de observație și fosta mănăstire Hotărani.

Abstract

Verifying the List of Historic Monuments in Olt County, 2006

The declared purpose of this present report is a recollection following activities of direct reconnaissance of historical monuments, which is indispensable for making an inventory of historical monuments. This step can be considered correct only in collaboration with specialists from the administrative-territorial units. One of the main purposes advanced for reconnaissance in the territory (the architectural patrimony of the Olt County, in this case) was the checking of objectives on the Historical Monuments List – the correctness of labeling, etc. – in order to prepare the next issue of the HML as well as completing the database.

Attention was focused upon the checking of components of structures, of addresses and other elements which are mentioned in the HML or the Files. Another priority was to digitally record images of documentary value, considering the general involution of the architectural patrimony. I had been acquainted with most of these objectives in the period before and after 1990. I focused considerable attention upon the more recent churches – the ones with exterior paintings – less in number in southern Oltenia, but the most threatened by recent embellishments.

The research journey followed the national roads: 7, 65, 64A, 65C, 67B, toward Ramnicu Vlcea, toward Craiova and towards the northern, western and southern parts of the Olt County (towns, villages, former hamlets later included in other settlements, structures and isolated monuments on county, communal or forest roads) the main points of interest being elements of the architectural patrimony in the value group “A”.

The Olt County is the only one where, until now, I have seen the historical monument labels being fitted on buildings.